

JO, L'ARTISTA

REPTE #13

LEIA GOIRIA ESCANDELL

Amb el suport de

Organitza

Has pensat mai en la possibilitat de ser artista? Però què cal fer per ser-ho? Nosaltres creiem que n'hi ha prou en eixamplar les possibilitats de la *imaginació*.

A través de la imaginació podem *pensar* altres maneres de veure allò que ens envolta, i *explicar* les nostres idees ja sigui a través de la paraula (poesia, narrativa...), del treball amb diversos materials (pintura, dibuix, ceràmica, teixit...), o fins i tot, a través del propi cos (dansa, performance, música...) .

JO, L'ARTISTA us proposa un seguit de reptes creatius a resoldre, de forma individual o en família, utilitzant llapis de colors i fang, però també macarrons, farina, lleties, la pròpia veu o el moviment del cos. Tot s'hi val!

Us anirem enviant consignes clares i senzilles. Us demanem resoldre-les fent ús de la imaginació amb allò que tingueu al vostre abast. Us convidem a veure com les van resoldre artistes contemporanis.

Us atreviu? Comencem!

LEIA GOIRIA ESCANDELL

Leia Goiria Escandell (Mallorca, 1995) és una artista que treballa l'art tèxtil, els feminismes, la instal·lació i la performance. Li interessa especialment el treball col·lectiu i la participació activa del públic amb les seves obres. Els temes que tracta són: l'anàlisi crítica de les representacions de les dones en la societat, la denúncia dels estàndards de bellesa i la feminitat, la invisibilització de les dones al llarg de la Història de l'Art, l'ús del llenguatge, la relació entre els espais privats-públics i les violències masclistes que s'exerceixen en aquests espais.

La seva obra ha estat exposada a diferents centres d'art com ara la Fabra i Coats, La Virreina, la Galeria Espronceda i en el Casal Solleric, entre altres.

Fotografia d'Irene Fernández

Has pensat en com t'afecten els rols de gènere?

Què defineix un nen i una nena? Sembla que a les nenes els agrada jugar a nines i cuinetes, han de ser delicades, boniques, pacients i obedients. Quan llegim el que “ha de ser” una nena, ens salten totes les alarmes i ens sembla fàcil detectar el **masclisme**. En canvi, moltes vegades no ens parem a pensar com definim els nens: pensem que els ha d'agradar jugar amb cotxes, la velocitat i l'acció, que han de ser forts, valents, segurs de si mateixos, lluitadors i fins i tot se'ls permet ser agressius a vegades.

Aquests dos **rols de gènere** tan contraris (feminitat i masculinitat), fan que quan les persones trenquem una mica aquestes normes, rebem el que anomenem **sancions de gènere**. Hi ha moltes maneres de rebre aquestes sancions: pot ser amb un insult, una broma, un comentari, un “mote”, quan algú se'n riu de nosaltres o ens critica, etc. La intenció d'aquests comentaris o actituds és mantenir l'ordre de què és masculí i què és femení, i fer que qui escapi d'aquestes dues definicions serà assenyalat o rebrà algun tipus de càstig.

Però aquests dos calaixos no ens permeten créixer plenament. Tothom hauria de poder mostrar les seves emocions: tant plorar com enfadar-se! També hauríem de poder vestir com més ens vingués de gust, els colors i les peces de roba no haurien d'estar definits pels nostres genitals! I per últim, el gènere no hauria de definir els nostres gustos o activitats preferides ni la manera en la que seiem, juguem o ocupem l'espai.

REPTE #13

Reflexiona

- Intenta recordar algunes coses que t'agradaven i hagis deixat de fer?
- Quines activitats o gustos has mantingut d'amagat per estalviar-te rebre alguns comentaris?
  - Pensa si alguna vegada has rebut, has vist o has participat d'alguna mena de **sanció de gènere**?
- Reflexiona si alguna vegada has descartat fer una activitat o rebutjat expressar-te d'una manera per ser coses de nenes o de nens?
  - T'agradaria perdre la por a ser jutjat o jutjada? I voldries que les teves companyes i companys també poguessin expressar-se tranquil·lament?

Per començar l'activitat que farem a continuació, creeu petits grups mixtos. Us recomanem que deixeu enrere els prejudicis i construïu un espai còmode perquè ningú passi vergonya.

Haureu de pensar de quina manera no sol mostrar-se cada una de les persones del grup.

Reflexioneu individualment i apunteu en un llistat:

- 3 activitats que no sol realitzar. Penseu en diferents espais: al pati, a classe, a casa, com a extraescolar...
- 3 emocions o estats d'ànim que no sol expressar. Si costa que la persona es mostri rabiosa, trista, alegre, poruga, confiat/da, plorosa, riallera, il·lusionada, "passota", segura, impulsiva, tímida, enèrgica...

A continuació, poseu-les en comú. Segons aquestes definicions, cada persona haurà de triar una de les paraules que no la defineixen, però que sí que vol adoptar i experimentar.

Una vegada triada aquesta paraula, haureu de representar-la amb una acció corporal un gest o un moviment i compartir-lo amb la resta del grup. Segurament hi trobeu semblances!

Per finalitzar el repte, busqueu la manera de construir una **performance** col·lectiva on cadascú de vosaltres pugui expressar la característica que vol explorar.

Podeu repetir la **performance** cada vegada que el grup ho cregui necessari, però també es pot fer individualment. Aquesta performance serà un recordatori que cadascú de nosaltres té el poder de decidir com es mostra i trencar els rols que se li assignen i vol rebutjar o aquells que no coneix i vol adoptar. Amb aquesta, volem imaginar un món amb menys **sancions de gènere** i més amable amb les diverses expressions i maneres de viure.

Penja a Instagram una fotografia del teu repte etiquetant **#reptejolartista** i **@art.santcugat**, o fes-nos-la arribar per correu electrònic a **casaaymat@santcugat.cat**.

Aquest repte ha estat ideat i redactat per Leia Goiria i Berta Vallvé, artistes del col·lectiu **MateixesMancances**, amb la col·laboració de l'equip del servei educatiu d'**art.santcugat**.

Al projecte *De camí a casa...* que va ser exposada al Centre Grau-Garriga d'Art Tèxtil Contemporani, l'artista **Leia Goiria** crea uns sacs de boxa amb titulars de notícies que relaten agressions masculines al carrer. L'artista vol mostrar-nos exemples de com als mitjans de comunicació, moltes vegades, aquests fets s'expliquen deformant la realitat i acaben posant la culpa a la dona.

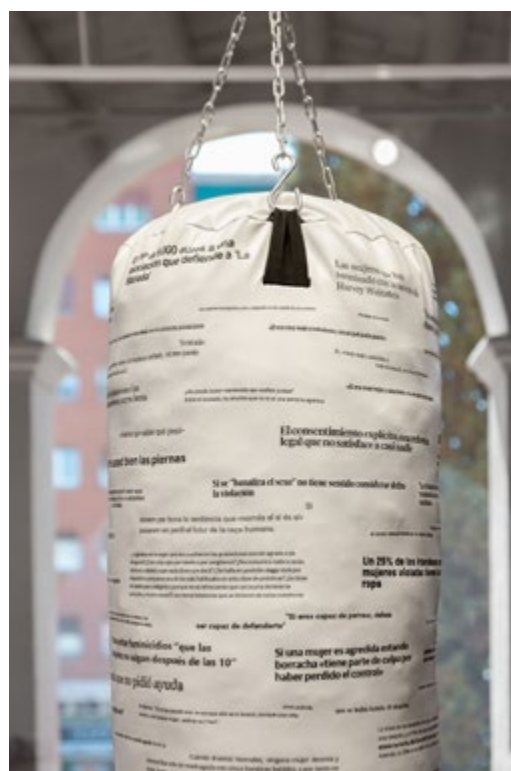
Des de la infància, se'ns educa de forma diferent seguint els rols de gènere. A les nenes se'ns ensenya a anar amb compte quan sortim al carrer, posant la responsabilitat de la nostra seguretat en nosaltres mateixes i no als agressors. D'altra banda, no s'ensenya als nens a agafar la responsabilitat que tenen les seves accions sobre les altres persones ni a tenir cura d'elles.

A més a més, a les dones se'ns diu des de petites que no som prou fortes per defensar-nos.

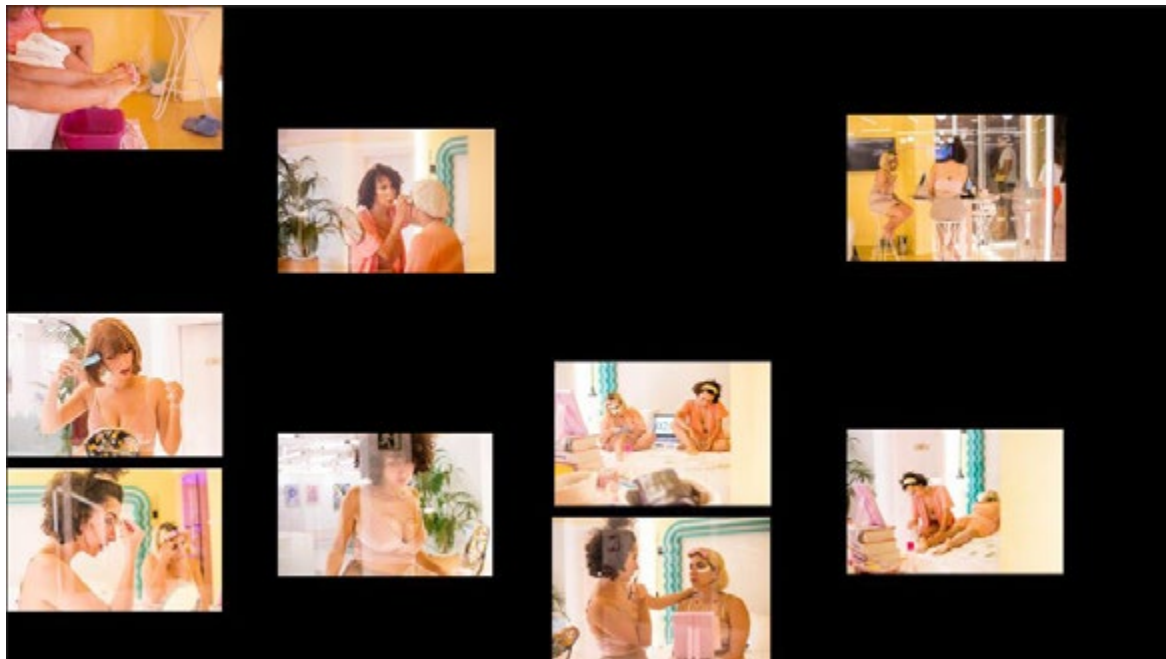
Leia Goiria, *De camí a casa...* (2019)
Fotografia d'Eva Carasol

El sac de boxa i els guants de combat ens conviden a defensar-nos de manera simbòlica de totes les agressions en què hem sentit que no hem pogut fer-ho. L'acció d'**autodefensa** es converteix en una performance: quan la persona colpeja l'obra és una forma de respondre contra el masclisme i canviar el rol de víctima que s'assigna a les dones.

Leia Goiria, *De camí a casa...* (2019)
Fotografies d'Eva Carasol

Leïa Goiria i Núria Estremera, *Performing Femininity* (2018)
Performance realitzada al Paradiso Hotel Ibiza

Fixa't de quina altra manera l'artista ha utilitzat el recurs de la performance en l'obra ***Performing Femininity***. En aquest projecte Leïa Goiria i Núria Estremera dediquen 6 hores seguides a fer molts dels rituals de bellesa que se'ns imposen a les dones (depilació, maquillatge, tractaments de la pell i del cabell, modelació del cos, estilisme...) per aconseguir reforçar el rol de la feminitat. Amb aquesta performance, les artistes volen denunciar la **pressió estètica** que patim les dones. L'acció s'ubica en una habitació transparent a la vista d'un públic que va rotant i que pot ser conscient de l'esforç i el temps que comporta la "bellesa".

Per acabar només voldríem compartir una reflexió:

Per fer front a les injustícies i prejudicis, a vegades cal que ens aturem a pensar quin és el nostre paper. Mirar-nos, escoltar-nos i reflexionar com influencien els **rols de gènere** sobre la meva/nostra manera de ser i també en com afecten les persones amb qui ens relacionem. Una societat lliure no és aquella en la que cada individu actua de forma independent fent el que vol sense pensar en la resta, sinó aquella que es cuida de no limitar les llibertats dins el col·lectiu. Per exemple, quan algú se'n riu d'un nen perquè no juga a futbol, es pot creure que cada persona és lliure de dir o fer el que vulgui, però d'aquesta manera es condiona la llibertat del nen en sentir-se jutjat o discriminat.

GLOSSARI

Autodefensa — L'autodefensa és una reacció a un atac físic o psicològic, així com una estratègia d'empoderament que ha de servir per a enfrontar les violències rebudes. L'autodefensa feminista es concep com una forma de reivindicació dels drets del propi cos a viure lliure de violència i com un dret personal i col·lectiu.

Masclisme — El masclisme és el conjunt d'idees, actituds i pràctiques que consisteixen a atribuir una superioritat a l'home, per sobre la dona.

Rols de gènere — Els estereotips i rols de gènere són creences, idees i prejudicis que s'han anat construint i transmetent culturalment al llarg del temps i que pretenen definir les persones segons si són homes i dones, limitant les seves expectatives i possibilitats de desenvolupament personal.

Sancions de gènere — Mecanismes de discriminació a qui trenca els estereotips i se surt de la norma del sistema sexe/gènere. Les sancions de gènere poden ser a través de bromes, "motes", comentaris (en directe i a les xarxes socials), insults, exclusió del grup i fins i tot d'agressions directes.

Pressió estètica — La pressió estètica és l'estereotip de dona ideal i impossible que ens imposa la societat i que genera frustració, obsessió i riscos de salut en les dones quan es volen arribar a aquest ideal de bellesa (mesures estrictes en l'alimentació, medicació, operacions quirúrgiques, etc.). La pressió estètica és una de les fórmules més eficaces per mantenir l'opressió de gènere, ja que ens fa trontollar l'autoestima al llarg de tota la vida.

Performance — L'art de la performance és un gènere artístic que sorgeix als inicis del segle XX. Consisteix en un conjunt d'accions pensades per esdevenir en un lloc determinat i un temps concret i es caracteritza per l'acció en viu. El cos juga un paper important en la creació artística i la reacció del públic promou la improvisació de l'artista. Pot combinar elements visuals, sonors, poètics, teatrals o musicals.